

POSTANOWIENIE

14 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 14 listopada 2024 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi A.W. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach
z 25 października 2022 r., III Ca 949/21,
wydanego w sprawie z powództwa A.W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w C.
i Skarbowi Państwa - Prokuratorowi Prokuratury Rejonowej w C.
o zapłatę,

1. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania;
2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa –
Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę
450 (czterysta pięćdziesiąt) zł z odsetkami w wysokości
odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu
świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od
dnia doręczenia powodowi odpisu niniejszego
postanowienia, tytułem kosztów postępowania
wywołanego wniesieniem skargi,
3. przyznaje adwokatowi A.B. od Skarbu Państwa - Sądu
Okręgowego w Gliwicach kwotę 450 (czterysta pięćdziesiąt)
zł powiększoną o podatek od towarów i usług we właściwej
stawce, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną
udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu ze skargi o
stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
orzeczenia. A.W.

UZASADNIENIE

Powód wystąpił o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z 25 października 2022 r., którym – w pkt. 1 – co do kwoty 1.550 zł została oddalona, a – w pkt. 2 – odrzucona w pozostałym zakresie apelacja powoda od oddalającego powództwo wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z 10 czerwca 2021 r. Powód ostatecznie wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych jednostek Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w C. oraz Prokuratora Rejonowego w C. kwoty 1.550 zł, stanowiącej równowartość kosztów poniesionych w związku z nadzorem nad samochodem. W uzasadnieniu żądania podał, że w 2012 r. samochód marki F. o numerze rejestracyjnym [...] został zabezpieczony przez Prokuraturę Rejonową w C. i przekazany mu na przechowanie. Sprawował nad nim nadzór od 29 czerwca 2012 r. do 4 lipca 2013 r. Na dochodzoną kwotę składała się opłata za garażowanie w wysokości 50 zł miesięcznie ponoszona przez 12 miesięcy (600 zł), koszty przejazdu komunikacją miejską z miejsca zamieszkania do miejsca garażowania samochodu co najmniej raz w tygodniu w wysokości 12 zł przez 50 tygodni (600 zł) oraz zakup paliwa za kwotę 350 zł.

Sąd Rejonowy oddalił powództwo w całości, uwzględniając stanowisko prezentowane w orzecznictwie, zgodnie z którym odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu cywilnego do art. 228 k.p.c. oznacza, że osobie godnej zaufania nie przysługuje wynagrodzenie za przechowanie (art. 836 k.c.), a jedynie zwrot wydatków poniesionych w celu należytego przechowania rzeczy (art. 842 k.c.) i to wyłącznie wtedy, gdy zostaną spełnione jednocześnie dwie przesłanki: poniesienie wydatku zostało wykazane oraz wydatek został poniesiony w celu należytego przechowania rzeczy. Dopiero spełnienie tych dwóch przesłanek gwarantuje możliwość uzyskania zwrot wydatków. W przeprowadzonym postępowaniu dowodowym ustalono, że to nie powodowi, lecz jego bratu został powierzony pojazd do dozoru. Jednocześnie powód nie wykazał ani konieczności

ponoszenia, ani wysokości wydatków związanych z przechowaniem samochodu. Sąd Rejonowy wypowiedział się również w przedmiocie solidarnej odpowiedzialności pozwanych z art. 369 k.c. Dostrzegł brak legitymacji biernej Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w C. Przyjął, że powód z pozwanymi nie zawarł żadnej umowy ani nie istnieje przepis wskazujący na podstawy przypisania im solidarnej odpowiedzialności za dochodzoną wierzytelność.

Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego co do kwoty 1.550 zł, a w pozostałym zakresie apelację odrzucił. W motywach pisemnych wyjaśnił, że powód nie został pozbawiony możliwości obrony. W toku postępowania powód nie określił podstawy prawnej swojego żądania, a Sąd Rejonowy prawidłowo rozstrzygnął o nim w oparciu o ustalone zgodnie z regułami dowodzenia okoliczności faktyczne i obowiązujące przepisy prawa, a przy tym nie doprowadził do zrealizowania się przesłanki nieważności z art. 379 pkt 5 k.p.c. W okolicznościach sprawy przyjęta przez Sąd Rejonowy konstrukcja prawna pozostawała w granicach przewidywalności. Powód uczestniczył w postępowaniu, miał nieograniczoną możliwość podnoszenia zarzutów dotyczących postępowania dowodowego, w tym miał możliwość podjęcia działań w celu eliminacji zauważonych przez siebie skutków uchybień.

Sąd Okręgowy potwierdził również brak legitymacji biernej w sprawie Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w C., gdyż powoda nie łączy z tą jednostką Skarbu Państwa żaden stosunek prawny. Ponadto, Sąd drugiej instancji zwrócił ponownie uwagę, że powodowi nie przysługiwała legitymacji czynna do dochodzenia zgłoszonego roszczenia, gdyż nie powierzono mu przechowania samochodu. Równocześnie podkreślił, że między powodem a jego bratem nie istniał taki stosunek prawny, z którego wynikałoby uprawnienie do działania w imieniu brata w stosunku do zabezpieczonego samochodu. Sąd Okręgowy przesądził też, że powód nie wykazał dochodzonej wysokości wydatków ani tego, że były one konieczne, co nie wypełniło hipotezy przepisu art. 842 k.c.

Skarżący stwierdził, że prawomocne orzeczenie narusza przepisy prawa materialnego, tj. art. 836 k.c. przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że osobie godnej zaufania, której oddano przedmioty na przechowanie w trybie

określonym w art. 228 § 1 lub 2 k.p.c. wynagrodzenie nie przysługuje, a także przepisów prawa procesowego, tj. art. 322 k.p.c. przez jego niezastosowanie.

Zaznaczył, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie było i nie jest możliwe, brak jest bowiem podstaw do złożenia skargi o wznowienie postępowania i powodowi nie przysługuje możliwość wniesienia skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest lokowana w grupie środków prawnych o charakterze nadzwyczajnym z tej przyczyny, że dotyczy orzeczenia o charakterze prawomocnym. Stanowi ona środek szczególnego rodzaju, gdyż przez jej wniesienie i uwzględnienie strona nie uzyskuje możliwości zmiany orzeczenia czy choćby jego wyeliminowania z obrotu prawnego, lecz jedynie prejudykat, który pozwoli jej realizować odpowiedzialność odszkodowawczą, o ile przez wydanie orzeczenia poniosła szkodę, a orzeczenie okazało się bezprawne. Z tej przyczyny skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie można traktować jak alternatywy dla apelacji, skargi o wznowienie postępowania, czy choćby skargi kasacyjnej. Nie jest to zatem środek, przy wykorzystaniu którego strona mogłaby zabiegać o dokonanie przez Sąd Najwyższy wykładni budzących wątpliwości przepisów mających zastosowanie w sprawie prawomocnie osądzonej i ustalenie zasad ich stosowania na przyszłość, w zbliżonych stanach faktycznych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, że dla objaśnienia znaczenia pojęcia „niezgodność z prawem” prawomocnego orzeczenia w rozumieniu art. 424¹-424¹² k.p.c. należy odwołać się do celu wprowadzenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia do systemu prawnego, do sposobu skonstruowania tej instytucji w obowiązujących przepisach oraz do istoty i sensu odpowiedzialności państwa przewidzianej w art. 417¹ § 2 k.c. w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji. Wyrok niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c., to taki wyrok, który jest niewątpliwie sprzeczny z przepisami niepodlegającymi różnej wykładni, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo będący efektem niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Traktowanie jako niezgodnego

z prawem każdego wyroku sądu ocenionego przez którąś ze stron jako wadliwy niosłoby zagrożenie dla porządku prawnego, stabilności obrotu prawnego, a co więcej – także dla swobody sądu w ocenie dowodów i stosowaniu prawa (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CNP 27/08, „Palestra” 2008, nr 11-12, s. 310, z 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006, nr 23-24, poz. 351; postanowienia Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2009 r., IV CNP 116/08 niepubl., z 13 grudnia 2005 r., II BP 3/05, OSNP 2006, nr 21-23, poz. 323).

W niniejszej sprawie ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego zostały zaakceptowane w całości przez Sąd Okręgowy. Sąd drugiej instancji podzielił również ocenę prawną wyrażoną przez Sąd pierwszej instancji, pogłębiając analizę dotyczącą zarówno kwestii legitymacji strony powodowej i powodowej, jak i zasadności roszczenia na podstawie art. 835 i n. k.c.

W ocenie Sądu Najwyższego skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem jest oczywiście bezzasadna już z tego względu, że chociaż skarżący w podstawach skargi przedstawił poglądy poświęcone naturze stosunku prawnego wywodzonego z zastosowania norm wynikających z art. 228 § 1 k.p.k. i art. 836 k.c., zawierającego zarówno elementy cywilnoprawne, jak i publicznoprawne, to jednak nie legitymował się statusem osoby godnej zaufania w rozumieniu art. 228 k.p.k. Bez pogłębionej analizy można dostrzec, że w sformułowanych podstawach skarżący stara się raczej argumentować za cywilnym charakterem oddania rzeczy na przechowanie na podstawie art. 228 § 1 k.p.k., jednak istota rozstrzygnięcia nie polegała na tym, że Sądy taki charakter roszczenia zanegowały. Skarżący był bowiem osobą w ogóle nieuprawnioną do tego, aby przypisywać sobie uprawnienia osoby, która owego przechowania się podjęła.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że trafnie spostrzegły Sądy *meriti*, iż stosunek prawny obligacyjny odpowiadający relacji „wierzyciel-dłużnik” powstały na podstawie powołanego przepisu nie został ukształtowany przez relację powoda i oznaczonych jako strona pozwana jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa, lecz powstał w relacji pomiędzy stroną pozwaną a bratem skarżącego. Spostrzeżenia Sądów obu instancji dotyczące okoliczności powierzenia bratu

powoda nadzoru nad skradzionym samochodem znajdują pełne odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale dowodowym. Z tych względów kwestie wynagrodzenia czy wydatków skarżącego po prostu nie dotyczą.

Warto przypomnieć, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem nie służy przekonywaniu do subiektywnej wizji rozstrzygnięcia, jakie powinno w sprawie zapaść, a w szczególności nie może stanowić narzędzia modyfikacji postępowania dowodowego i kwestionowania ustaleń faktycznych przeprowadzonych przez Sądy orzekające zgodnie z regułami dowodzenia wynikającymi z k.p.c.

Na marginesie trzeba również zwrócić uwagę, że kwestią dochodzenia przez osobę godną zaufania w drodze postępowania cywilnego, którą jak wyżej wskazano skarżący nie był, zajmował się już Sąd Najwyższy w uchwale z 9 lutego 2007 r., III CZP 161/06, w której przyjął, że nie jest dopuszczalna droga sądowa przed sądem cywilnym dla dochodzenia przez osobę godną zaufania w rozumieniu art. 228 § 1 k.p.k. wynagrodzenia za przechowanie rzeczy oddanej jej na przechowanie w trybie określonym w tym przepisie. Uchwała ta omawia również „odpowiedniego zastosowania” określonych przepisów k.c. regulujących instytucję przechowania w odniesieniu do regulacji prawnokarnej.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 424⁹ k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1192) w związku z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2023 r. poz. 1964), orzeczono jak w sentencji.

O wynagrodzeniu pełnomocnika zastępującego skarżącego z urzędu orzeczono stosownie do § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 3 w związku z § 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2024 r. poz. 763).

A.W.

[a]